

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.002.06.2022

Pan
Marcin Szczurek
Naczelnik
Grupy Beskidzkiej Górskiego
Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego
ul. Dębowa 2
43 – 370 Szczyrk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/056 – Realizacja Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Grupa Regionalna Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Grupa Beskidzka w Szczyrku, ul. Dębowa 2, 43-370 Szczyrk.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Marcin Szczurek – Naczelnik Grupy Beskidzkiej GOPR od 1 stycznia 2020 r. ¹ (akta kontroli str. 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykorzystanie środków finansowych na realizację zadań strategicznych. 2. Efekty przeprowadzonych działań/zrealizowanych zadań. 3. Bezpieczeństwo uczestników imprez/wydarzeń zorganizowanych na podstawie wymaganych zezwoleń.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2020 ² .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach ⁴
Kontrolerzy	Magdalena Śleziak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli o nr LKA/14/2022 z 17 stycznia 2022 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Wcześniej Naczelnikiem Grupy Beskidzkiej GOPR był Jerzy Siodlak od dnia 3 kwietnia 1997 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. Dalej „Naczelnik”.

² Z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych oraz późniejszych mających związek z realizacją założeń Strategii.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

⁴ Dalej „NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Grupa Regionalna Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Grupa Beskidzka⁶ prawidłowo realizowała działania i osiągała efekty zaplanowane w ofertach składanych do Urzędu Marszałkowskiego⁷ w ramach otwartych konkursów na realizację zadań publicznych w latach 2016-2020. W okresie objętym kontrolą w preliminarzach finansowych Grupy Beskidzkiej GOPR zaplanowane zostały środki finansowe na realizację ww. zadań. W przypadku wszystkich pięciu zbadanych umów dotacyjnych środki finansowe przekazane przez Samorząd Województwa Śląskiego zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, za wyjątkiem umowy dotacyjnej⁸ z 2016 r., w rozliczeniu której wykazano zaniżony o 311,03 zł wkład własny w stosunku do wartości określonej w umowie dotacyjnej.

W latach 2016-2020 Grupa Beskidzka GOPR osiągała rezultaty jakościowe określone w ofertach konkursowych dotyczących badanych zadań publicznych, natomiast rezultaty ilościowe zostały osiągnięte w odniesieniu do zbadanej umowy dotacyjnej z 2020 r. W latach 2017-2019 rezultaty ilościowe nie były określane w ofertach konkursowych, a ich brak oraz nie wskazanie sposobu ich monitorowania, uniemożliwiło dokonania oceny poziomu ich realizacji.

W przypadku pięciu zbadanych umów dotacyjnych Grupa Beskidzka GOPR osiągała efekty zgodne z określonymi w ofertach konkursowych. NIK stwierdziła także, że w przypadku pięciu sprawozdań końcowych dane statystyczne, odnoszące się do zrealizowanych działań, nie zawsze odzwierciedlały rzeczywiste dane. Ponadto Grupa Beskidzka GOPR nie prowadziła dokumentacji dotyczącej działań prewencyjnych i edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa w górach.

W przypadku pięciu umów dotacyjnych poddanych szczegółowemu badaniu stwierdzono, że Grupa Beskidzka GOPR terminowo składała sprawozdania z wykonania zadań.

NIK stwierdziła nieprawidłowość polegającą na zwrocie niewykorzystanej kwoty dotacji otrzymanej w ramach umowy dotacyjnej z 2020 r.⁹ siedem dni po terminie wskazanym w ww. umowie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystanie środków finansowych na realizację zadań strategicznych

Grupa Beskidzka GOPR z siedzibą w Szczyrku, jako jedna z siedmiu Grup Regionalnych Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego¹¹, działała na

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Grupa Beskidzka GOPR” lub „Grupa”.

⁷ Dalej: „Urząd Marszałkowski”.

⁸ Nr 913/GP/2016 z 4 kwietnia 2016 r.

⁹ Nr CRU/WSL 1295/SP/2020 z dnia 6 kwietnia 2020 r.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Górskie Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe to stowarzyszenie kultury fizycznej o zasięgu ogólnokrajowym, zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Krakowie (XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem rejestru KRS 0000156881), które obejmuje swymi działaniami teren Rzeczypospolitej Polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów górskich. Dalej: „GOPR”.

podstawie ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich z dnia 18 sierpnia 2011 r.¹².

(akta kontroli str. 452-474)

GOPR było podmiotem uprawnionym do wykonywania ratownictwa górskiego, w tym do podejmowania działalności ratowniczych na mocy Decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych Nr 40/2013 z dnia 30 grudnia 2013 r. wydanej na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach¹³.

(akta kontroli str. 5-9)

Grupa Beskidzka GOPR obejmowała swoim zasięgiem obszar 2160 km² (położony w Beskidzie: Śląskim, Żywieckim, Małym i Makowskim). W ramach granic ww. obszaru znajdowało się 1450,1 km szlaków turystycznych¹⁴. W okresie objętym kontrolą ratownicy Grupy Beskidzkiej GOPR pełnili służbę w siedmiu stacjach ratunkowych, z których w trakcie niniejszej kontroli funkcjonowały: centralna w Szczyrku (dyżur całoroczny całodobowy), w Markowych Szczawinach dyżur całoroczny dzienny), na Hali Miziowej (dyżur całoroczny dzienny), na Klimczoku (dyżur całoroczny weekendowy), na Leskowcu (dyżur całoroczny weekendowy), na Przysłopie (dyżur całoroczny weekendowy) oraz na Hali Skrzyczneńskiej (dyżur sezonowy weekendowy). Ponadto w sezonie letnim uruchamiane były dwie kolejne stacje: „Wisła” i „Góra Żar. Grupa Beskidzka GOPR zrzeszała swoich członków w sześciu jednostkach zwanych „Sekcjami Operacyjnymi”¹⁵.

W poszczególnych latach liczba ratowników ochotników/członków Grupy Beskidzkiej GOPR, wynosiła: 2016 r. – 467 (w tym 22 ratowników etatowych); 2017 r. – 455 (w tym: 21 ratowników etatowych); 2018 r. – 474 (w tym 21 ratowników etatowych); 2019 r. – 479 (w tym 20 ratowników etatowych); 2020 r. – 499 (w tym 21 ratowników etatowych).

(akta kontroli str. 846-851)

W badanym okresie Grupa Beskidzka GOPR zabezpieczała bezpieczeństwo osób w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. Grupa w latach 2016 – 2020 przeprowadziła 2 056 działań ratunkowych (odpowiednio w: 2016 r. - 325, 2017 r. - 321, 2018 r. - 407, 2019 r. – 479, 2020 r. - 524), w tym:

- wypraw ratunkowych w górach¹⁶ 392 (odpowiednio: 87, 81, 78, 84 i 62),
- akcji ratunkowych w górach¹⁷ 1 390 (odpowiednio: 197, 211, 282, 332 i 368),
- interwencji w górach¹⁸ 274 (odpowiednio: 41, 29, 47, 63 i 94).

¹² Dz.U. z 2019 r., poz. 1084 ze zm., dalej: ustawa o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach.

¹³ Wg stanu prawnego obowiązujące w dacie wydania decyzji.

¹⁴ W tym: 532,5 km w Beskidzie Śląskim, 323,4 km w Beskidzie Małym oraz 594,2 km w Beskidzie Żywiecki i Makowskim. Obszar działania Grupy Beskidzkiej GOPR obejmował tereny województwa śląskiego (powiaty: Cieszyński, Bielsko-Bialski i Żywiecki) oraz województwa małopolskiego (powiaty: Wadowicki, Suski i Nowotarski).

¹⁵ Sekcja Operacyjna Babiogórska, Sekcja Operacyjna Żywiec, Sekcja Operacyjna Wadowice, Sekcja Operacyjna Szczyrk, Sekcja Operacyjna Bielsko-Biała i Sekcja Operacyjna Cieszyn.

¹⁶ Rozumie się przez to działanie ratownicze i poszukiwawcze, w tym poszukiwanie i transport ofiar gór na terenie gór z wyłączeniem zorganizowanych terenów narciarskich, w których bierze udział co najmniej trzech ratowników, a działania ratownicze prowadzone są dłużej niż 2 godziny. Obejmuje również działania krótsze z użyciem śmigłowca, z zastosowaniem zaawansowanych technik ratownictwa z powietrza. Wyprawa ratunkowa wymaga raportowania przy pomocy karty wypadku.

¹⁷ Rozumie się przez to działanie zespołu ratowników na terenie gór z wyłączeniem zorganizowanych terenów narciarskich, wymagające zorganizowania transportu osoby ratowanej, lub jej sprowadzenia, czy poszukiwania. Akcja to działanie trwające krócej niż 2 godziny, w którym bierze udział co najmniej dwóch ratowników. Akcja ratunkowa wymaga raportowania przy pomocy karty wypadku.

¹⁸ Rozumie się przez to krótkotrwałe działanie ratowników na terenie gór z wyłączeniem zorganizowanych terenów narciarskich, bez konieczności zorganizowania transportu osoby ratowanej, wymagające raportowania przy pomocy karty wypadku (przynajmniej do celów dowodowych np. ubezpieczyciela).

W wyniku przeprowadzonych działań¹⁹ w latach 2016 – 2020 liczba osób, którym udzielono pomocy, wynosiła ogółem 2 226 (odpowiednio: 358, 351, 457, 510, 550).

Ponadto, w latach objętych kontrolą na zorganizowanych terenach narciarskich Grupa Beskidzka GOPR przeprowadziła 8 101 działań ratunkowych, a liczba osób ratowanych wyniosła 8 103.

(akta kontroli str. 627-647)

Opis stanu
faktycznego

1.1. Wykorzystanie środków finansowych.

W latach 2016-2020 Samorząd Województwa Śląskiego w trybie określonym w art. 5 ust. 4 pkt 2) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁰ podpisał z Grupą Beskidzką GOPR sześć umów dotacyjnych na realizację zadań publicznych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach. Zakres ww. zadań był zgodny, z przedmiotem działalności GOPR określonym w statutach²¹. Wszystkie umowy z Samorządem Województwa Śląskiego były podpisywane przez osoby uprawnione Grupy Beskidzkiej GOPR, zgodnie z pełnomocnictwami Zarządu Głównego GOPR.

(akta kontroli str. 32-40,93-101,176-184,253-261,281,330-337,379-387,396,616-626)

W latach objętych kontrolą Grupa Beskidzka GOPR otrzymała z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego sześć dotacji na realizację zadań publicznych w łącznej wysokości 2 138 900,00 zł²², które wykorzystała w 99%²³. W okresie objętym kontrolą planowany całkowity koszt tych zadań ustalono na łączną kwotę 2 344 723,00 zł²⁴, w tym w poszczególnych latach: 420 680,00 zł w 2016 r., 417 600,00 zł w 2017 r., 420 071,00 zł w 2018 r., 411 129,00 zł. w 2019 r.²⁵, 361 243,00 zł w 2020 r. (I dotacja)²⁶, 314 000,00 zł w 2020 r. (II dotacja). Wydatki rzeczywiste wyniosły łącznie 2 348 250,51 zł, w tym: 420 368,97 zł w 2016 r., 417 667,86 zł w 2017 r., 420 079,04 w 2018 r., 412 223,43 zł w 2019 r., 361 061,24 zł w 2020 (I dotacja), 316 849,97 zł (II dotacja).

Szczegółowemu badaniu poddano pięć z sześciu umów dotacyjnych²⁷ zawartych w okresie objętym kontrolą pomiędzy Województwem Śląskim a Grupą Beskidzką GOPR: nr 913/GP/2016 z dnia 4 kwietnia 2016 r.²⁸, nr 1394/GP/2017 z dnia

¹⁹ W ramach ratownictwa górskiego.

²⁰ Dz.U z 2020, poz. 1057, ze zm.

²¹ W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy Statuty przyjęte: Uchwałami z dnia 22 września i 15 grudnia 1990 r. (obowiązujący w okresie od 22 września 1990 r. – 8 grudnia 2018 r.), uchwałą nr 3/XI/2018 Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów GOPR z dnia 8 czerwca 2018 r. – (obowiązujący od 8 grudnia 2018 r. – 15 czerwca 2019 r.) i uchwałą 1/2019 Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów GOPR z dnia 15 czerwca 2019 r. w Szczyrku w sprawie przyjęcia Statutu GOPR (aktualnie obowiązujący).

²² W poszczególnych latach otrzymała dotację w wysokości: 378 000,00 zł w 2016 r. (I transza 271 860,00 zł – 21 kwiecień 2016 r., II transza 106 140,00 zł – 26 wrzesień 2016 r.); 372 000,00 zł w 2017 r. (I transza 174 900,00 zł – 11 maja 2017 r., II transza 198 000,00 zł – 13 października 2017 r.); 378 000,00 zł w 2018 r. (I transza 321 500,00 zł – 10 maja 2018 r., II transza 56 500,00 zł – 18 września 2018 r.); 370 000,00 zł w 2019 r. (I transza 133 454,00 zł – 28 czerwca 2019 r., II transza 236 546,00 zł); 341 000,00 zł – 9 kwietnia 2020 r. i 298 000,00 zł – 14 sierpnia 2020 r.

²³ Łącznie dotację wykorzystano w kwocie 2 137 648,42 zł. W 2016-2019 dotacja została wykorzystana w 100%, natomiast w 2020 r.: pierwsza dotacja została wykorzystana w 99,85%, a druga w 99,75 %.

²⁴ Planowany całkowity koszt został podany na podstawie ostatnich aktualizacji harmonogramów i kosztorysów do umów oraz aneksów. Całkowity koszt w danym roku stanowił sumę dotacji, środków finansowych własnych oraz środków finansowych pozyskiwanych z innych źródeł.

²⁵ Kwota po Aneksie nr 1 z 30 października 2019 r.

²⁶ Kwota po Aneksie nr 1 z 1 czerwca 2020 r.

²⁷ Do szczegółowego badania wybrano umowy z każdego roku objętego kontrolą, a w przypadku 2020 r. umowę o największej wartości dotacji.

²⁸ Okres realizacji zadania: od dnia zawarcia umowy do 30 listopada 2016 r. Kwota dotacji została określona w wysokości 378 000,00 zł, a udział środków własnych i z innych źródeł w wysokości 42 680,00 zł. Rzeczywiste

24 kwietnia 2017 r.²⁹, nr 1491/GP/2018 z dnia 2018 r.³⁰, nr 2457/TS/2019 z dnia 31 maja 2019 r.³¹ i nr CRU/WSL 1295/SP/2020 z dnia 6 kwietnia 2020 r.³²

(akta kontroli str. 10-360, 831-835, 949)

Otrzymane środki finansowe w ramach dotacji wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem na zadania określone w ofertach konkursowych, zaktualizowanych harmonogramach i kosztorysach będących integralną częścią zawartych umów dotacyjnych i aneksów.

(akta kontroli str.10-408, 831-838)

W przypadku umowy dotacyjnej z 2016 r. Grupa Beskidzka GOPR nie zapewniła określonej w umowie wysokości wkładu własnego (tzn. rozliczono wkład własny w wysokości niższej o 311,03 zł od określonego w umowie dotacyjnej), natomiast w przypadku zbadanej umowy dotacyjnej z 2020 r. zwrot niewykorzystanych środków dotacji nastąpił siedem dni po terminie określonym w umowie dotacyjnej (co opisano w *Sekcji stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 330-337, 716)

W latach 2016-2020 udział otrzymanych przez Grupę Beskidzką GOPR dotacji z innych źródeł³³ wynosił łącznie (brutto):

wykorzystanie środków dotacji wyniosło 378 000,00 zł i 42 368,97 zł w ramach udziału własnego (tj. mniej o 311,03 zł niż określono w umowie). Poniosła wydatki bieżące (w tym m.in. na: sprzęt ratowniczy, ekwipunek ratowniczy, materiały medyczne, sprzęt medyczny) oraz wydatki inwestycyjne (w tym m.in. samochód typu bus i skuter śnieżny).

²⁹ Okres realizacji zadania: od 24 kwietnia do 30 listopada 2017 r. Kwota dotacji została określona w wysokości 372 900,00 zł, a udział środków własnych i z innych źródeł w wysokości 44 700,00 zł. W całości wydatkowano kwotę dotacji, natomiast kwota innych środków finansowych zwiększyła się o 67,86 zł w odniesieniu do ostatniego zaktualizowanego harmonogramu i kosztorysu. Grupa Beskidzka GOPR poniosła koszty zgodnie z zaktualizowanym harmonogramem i kosztorysem załączonym do ww. umowy m.in. na: wydatki bieżące (w tym m.in. na: sprzęt alpinistyczny, sprzęt do nawigacji) oraz zakupy inwestycyjne (w tym m.in. na: samochód do poszukiwań, nosze SKED, nosze KONG i defibrylator). Procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach realizacji zadania wyniósł 89,28% i był zgodny z określonym w § 4 ww. umowy, (nie więcej niż 89,30 %). Zgodnie z § 3 ust. 6 ww. umowy procentowy udział innych środków finansowych (nie mniej niż 11,99 %) w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji wyniósł 12,01 %.

³⁰ Okres realizacji zadania od 16 kwietnia do 30 listopada 2018 r. Kwota dotacji została określona w wysokości 378 000,00 zł, a udział środków własnych i z innych źródeł w kwocie 42 071,00 zł. W całości wydatkowano kwotę dotacji, a wydatki z innych źródeł zwiększyły się o 8,04 zł. Zgodnie z § 4 ww. umowy procentowy udział dotacji w całkowitym koszcie wynosił 89,98 %. Natomiast procentowy udział środków z innych źródeł w stosunku do otrzymanej dotacji był zgodny z § 3 ust. 6 umowy i wynosił 11,13 %. Grupa Beskidzka GOPR zrealizowała wydatki zgodnie z zaktualizowanym harmonogramem i kosztorysem załączonym do umowy na: wydatki bieżące (w tym m.in. na sprzęt lawinowy, materiały i sprzęt medyczny) oraz wydatki inwestycyjne (m.in. przyczepa do quada).

³¹ Okres realizacji zadania od dnia podpisania umowy do dnia 16 grudnia 2019 r. Kwota dotacji została określona w wysokości 370 000,00 zł, a udział innych środków na wartość 41 150,00 zł. Aneksem nr 1 z dnia 30 października 2019 r. zaktualizowano harmonogram i kosztorys przewidywanych kosztów, zgodnie z którym zmniejszono wkład własny do kwoty 41 129,00 zł. W całości wydatkowano kwotę dotacji, a wydatki w zakresie innych środków finansowych zwiększyły się o 1094,43 zł. Wydatki poniesiono zgodnie z zaktualizowanym harmonogramem na: wydatki bieżące (w tym m.in. sprzęt łączności radiowej, sprzęt do prowadzenia działań poszukiwawczych) oraz wydatki inwestycyjne (w tym m.in. przyczepy do quada, samochód osobowy z napędem 4x4). Procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach realizacji zadania wyniósł 89,76% i był zgodny z określonym w § 4 ww. umowy (max. 89,99 %). Natomiast udział innych środków finansowych w stosunku do otrzymanej dotacji zgodnie z § 3 ust. 6 umowy miał wynosić nie mniej niż 11,12 %, a wyniósł 11,41 %.

³² Okres realizacji od dnia podpisania umowy do 30 czerwca 2020 r. Kwotę dotacji określono w wysokości 342 000,00 zł, przy łącznym udziale środków własnych oraz innych w wysokości 18 000,00 zł. Aneksem nr 1 z dnia 1 czerwca 2020 r. zwiększono wkład własny o 1 243,00 zł. Kwotę dotacji wydatkowano w 99,85 %. Wydatki rozliczono zgodnie z zaktualizowanym harmonogramem załączonym do aneksu w zakresie: wydatków bieżących (m.in. na doposażenie stacji ratunkowych, specjalistyczne szkolenia zewnętrzne, sprzęt i materiały szkoleniowe, ekwipunek BHP dla ratowników, doposażenie pojazdów GOPR, sprzęt komputerowy i oprogramowanie) oraz wydatków inwestycyjnych (w tym m.in. na: uchylna przyczepa transportowa, dron do prowadzenia działań poszukiwawczych). Procentowy udział dotacji w całkowitym koszcie zadania publicznego wyniósł 94,58 % co było zgodne z § 5 ust. 1 ww. umowy, który stanowił, że udział ten ma stanowić nie więcej niż 95 %.

MSWiA (dotacja na zadania zlecone) 7 748 065,39 zł – 36,82 %

- Urząd Marszałkowski 2 137 648,42 zł – 10,16 %,
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego 200 000,00 zł – 0,95 %,
- Starostwa Powiatowe 100 000,00 zł – 0,48 %,
- Samorzady gminne, miejskie 395 649,98 zł - 1,88 %,
- Babiogórski Park Narodowy 301 451,88 - 1,43 %.

Inne:

- Dotacje, darowizny³⁴ 585 433,39 zł – 2,78 %,
- Przychody ze świadczenia odpłatnych usług ubocznych 6 684 798,74 – 31,77%,
- Pozostałe przychody operacyjne 2 880 637,88 zł – 13,69 %,
- Przychody finansowe 7 555,19 – 0,04%.

(akta kontroli str. 839)

W latach 2016-2020 Grupa Beskidzka GOPR każdorazowo miała zabezpieczone środki finansowe na realizację prognozowanych zadań publicznych poprzez ujęcie w preliminarzach zatwierdzonych Uchwałami Zarządu Grupy Beskidzkiej GOPR³⁵ kwot planowanych przychodów: ze świadczenia odpłatnych usług oraz z Babiogórskiego Parku Narodowego³⁶ (wpływ z biletów).

(akta kontroli str. 814-830)

1.2. Rozliczenie środków finansowych.

Grupa Beskidzka GOPR w ramach rozliczenia zbadanych dotacji otrzymanych w latach 2016-2020 (I dotacja) przedłożyła do Urzędu Marszałkowskiego osiem sprawozdań częściowych oraz pięć sprawozdań końcowych. Sprawozdania zostały złożone w terminach określonych w zawartych umowach dotacyjnych. Wszystkie ww. sprawozdania, za wyjątkiem sprawozdań za 2017 r. (tj. dwóch częściowych i jednego końcowego) były zatwierdzone³⁷ przez Zarząd Województwa Śląskiego. W wyniku analizy sprawozdań końcowych za lata 2016-2020³⁸ stwierdzono, że wykazane w sprawozdaniu wydatki z realizacji poszczególnych zadań realizowane były zgodnie z zawartymi umowami, aneksami i zaktualizowanymi harmonogramami oraz kosztorysami, za wyjątkiem dotyczącym umowy z 2016 r. (co opisano w pkt. 1.1). Ponadto w 2018 r. pracownik Wydziału Gospodarki Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego skontrolował wykorzystanie i rozliczenie dotacji z 2017 r. W wyniku kontroli stwierdzono, że środki wykorzystane i rozliczone zostały zgodnie z przeznaczeniem określonym w ofercie, jak i w umowie.

(akta kontroli str. 41-67d, 103-153, 185-225, 262-274, 282-307, 648-654)

Na podstawie trzydziestu poddanych analizie faktur (rachunków)³⁹ o łącznej wartości 1 219 071,80 zł (co stanowiło 51,91 % całkowitej wartości wydatków poniesionych

³³ Wraz z pozostałymi przychodami operacyjnymi i przychodami finansowymi.

³⁴ W tym prywatne.

³⁵ Uchwały nr: 20/X/2016, 40?X/2017, 48/X/2018, 6/2019, 3/XIII/2019.

³⁶ Dotyczy to umów zawieranych w latach 2016-2018.

³⁷ W przypadku 2016 r. dwa sprawozdania częściowe zostały zatwierdzone, a sprawozdanie końcowe zostało przyjęte.

³⁸ Analizie poddano sprawozdania z wykorzystania dotacji poddanych badaniu szczegółowemu z lat 2016-2019 oraz jednej dotacji z roku 2020 o najwyższej wartości.

³⁹ Badaniem objęto po sześć wydatków z pięciu umów poddanych szczegółowemu badaniu. Faktury (rachunki) zostały wybrane do badania w sposób celowy, tzn. z każdego roku wybrano faktury dotyczące zakupów środków

na podstawie wszystkich sześciu otrzymanych dotacji) ustalono, że: kontrolowane dokumenty księgowe były sporządzone zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁰, wszystkie zawierały na odwrocie wymaganą przez Urząd Marszałkowski adnotację⁴¹, opis merytoryczny oraz potwierdzenie ich sprawdzenia przez osoby upoważnione pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz były zatwierdzone do wypłaty (z określeniem formy ich zapłaty). Na podstawie zbadanej grupy faktur stwierdzono również, że w okresie objętym kontrolą wszystkie zakupione w ramach dotacji środki trwałe, wartości niematerialne i prawne wpisane zostały do ewidencji elektronicznej środków trwałych, natomiast pozostały sprzęt, materiały medyczne oraz ekwipunek medyczny przyjęty zostały na magazyn Grupy Beskidzkiej GOPR i rozdysponowany zgodnie z przeznaczeniem. Ponadto ustalono, że zakupione środki trwałe oklejone były logo „Śląskie ...” zgodnie z założeniami umów dotacyjnych.

(akta kontroli str. 849, 810-812, 952-955)

W umowach dotacyjnych, w zakresie wydatkowania dotacji, Grupa Beskidzka GOPR została zobowiązana tylko do stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴². Od 31 stycznia 2020 r. w ramach wydatków poniżej progu zobowiązującego do stosowania ustawy o zamówieniach publicznych Grupa Beskidzka GOPR stosowała także wprowadzony przez Naczelnika „Regulamin dokonywania wydatków w Grupie Regionalnej Grupie Beskidzkiej”⁴³. W Regulaminie określono m.in., że do kwoty 20 000,00 zł netto dokonuje się rozeznania rynku w dowolny sposób, natomiast powyżej ww. kwoty w przypadku pojedynczego zakupu towaru lub usługi, dla spełnienia zasady efektywności ponoszonych wydatków, z rozeznania rynku należy sporządzić pisemne sprawozdanie. W przypadku 25 spośród 30 wybranych do analizy faktur nie dokumentowano sposobu wyboru kontrahentów. Naczelnik podał, że w latach 2016-2019 przeprowadzono rozeznanie rynku, jednakże nie dokumentowano tego procesu. W powyższej kwestii wyjaśnił, że z chwilą powołania go na to stanowisko (tzn. od 1 stycznia 2020 r.), w związku z brakiem uregulowania sposobu dokonywania zakupów nie podlegających ustawie o zamówieniach publicznych, został opracowany Regulamin. Dodał, że nie ma wiedzy na temat tego dlaczego nie dokumentowano rozeznania rynku w latach 2016-2019. Jednocześnie w ocenie Naczelnika, w tym okresie dokonywano wydatków z uwzględnieniem zasady racjonalności, celowości i gospodarności pomimo braku w umowach dotacyjnych wytycznych w tym zakresie. Stwierdził również, że ustawa o zamówieniach publicznych nie wskazuje żadnych rozwiązań w tym zakresie.

trwałych jak również wyposażenia ekwipunku ratunkowego oraz osobistego ratowników. Badaniem objęto faktury z stawką VAT – wartości brutto (wraz z załącznikami tj. potwierdzeniami przelewów, WZ, OT, Kartami środków trwałych).

⁴⁰ Dz.U. z 2021 r., poz. 217 ze zm.

⁴¹ „Sfinansowano ze środków budżetowych Samorządu Województwa Śląskiego w kwocie..... wg umowy nr... z dnia....., pozostałą część w kwocie... sfinansowano ze środków ...”

⁴² Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm., dalej „ustawa o zamówieniach publicznych”. W umowie z 2016 r. wskazano (w § 5), że zamówienia na dostawy, usługi i roboty budowlane opłacane ze środków pochodzących z dotacji stosuje się ustawę o zamówieniach publicznych, natomiast w umowach za 2017-2020 (I dotacja) w „postanowieniach końcowych” wskazano, że w odniesieniu do umów zastosowanie mają przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w tym m.in. ustaw o zamówieniach publicznych. W ramach zbadanej próby faktur stwierdzono jeden zakup w drodze przetargu nieograniczonego z 2017 r.: samochód Volkswagen Crafter 35 Furgon (o wartości 219 997,80 zł). Z kolei zakup w 2019 r. samochodu osobowego z napędem 4X4 typu Comb i (o wartości brutto 138 950,00 zł) zrealizowano wskutek przeprowadzonego konkursu ofert.

⁴³ Dalej „Regulamin”. Regulamin nie został wprowadzony żadnym zarządzeniem Naczelnika, ani też zatwierdzony Uchwałą Zarządu Grupy Beskidzkiej GOPR, tylko podany do wiadomości pracowników.

Od 2020 r., zgodnie z Regulaminem, rozeznanie rynku wymaga dokumentowania jedynie w przypadku zakupu powyżej kwoty 20 000 zł.

(akta kontroli str. 858, 867-889, 908-921, 952-955)

NIK zwraca uwagę, że przyjęcie w regulaminie minimalnej wartości 20 000 zł, od której wymagane było dokumentowanie w dowolny sposób rozeznania rynku w przypadku pojedynczego zakupu towaru lub usługi sprawiało, że duża część wydatków ponoszonych z dotacji dokonywana była bez zapewnienia pisemnego uzasadnienia wyboru oferty. Obniżenie progu, od którego dokumentuje się rozeznanie rynku sprawi, że zostanie zapewniona lepsza przejrzystość procesu wydatkowania środków pozyskanych na realizację zadań publicznych.

W odniesieniu do zbadanej próby faktur z 2020 r., tj. w okresie obowiązywania Regulaminu, trzykrotnie przeprowadzono rozeznania rynku i dokonano jednego wyboru oferty w wyniku przeprowadzenia konkursu⁴⁴. W przypadku ww. trzech przeprowadzonych rozeznań rynku⁴⁵ ustalono, że w notatkach dokumentujących te czynności nie było wskazanych dat ich przeprowadzenia, pełnych nazw firm (do których się zwrócono z zapytaniem) oraz informacji o złożonych ofertach przez zainteresowanych (w zakresie oferowanych przez nich m.in.: cen, jakości, parametrów oraz gwarancji) co uniemożliwiało potwierdzenie słuszności wyboru przez Grupę Beskidzką GOPR najlepszej oferty.

(akta kontroli str. 952-955)

W związku z powyższym Naczelnik wyjaśnił, że Grupa Beskidzka GOPR nie posiada w swojej strukturze działu zakupów w związku z tym realizacją zakupów zajmują się pracownicy zatrudnieni na stanowisku ratownika górskiego w ramach dodatkowych obowiązków. Niestety nie mają oni doświadczenia w realizacji takich zadań i opierają się na obowiązującym Regulaminie. Dotychczas raportowali słownie do Naczelnika wyniki z prowadzonych rozeznań rynku. Dodał, że w wyniku niniejszej kontroli zostanie doprecyzowany Regulamin, w celu sprawowania lepszego nadzoru nad dokonywaniem zakupów i usług oraz ułatwienia pracy ratownikom w tym zakresie.

(akta kontroli str.908-921)

Dla otrzymanych dotacji Grupa Beskidzka prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową zgodnie z wymaganiami zawartymi w umowach dotacyjnych.

(akta kontroli str. 657-668, 672- 684, 688-700, 704-713, 717-746)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 10 ust. 2 umowy nr CRU/WSL 1295/SP/2020 z dnia 6 kwietnia 2020 r.⁴⁶ niewykorzystaną kwotę dotacji przyznaną na dany rok budżetowy Zleceniobiorca był zobowiązany zwrócić w terminie 15 dni od dnia zakończenia

⁴⁴ Dotyczyło to zakupów udokumentowanych fakturami nr: FS 1103/TAR/2020 z 10 kwietnia 2020 r. na wartość 37 516,99 zł (za zakup: 16 urządzeń Garmin GPSMap 66i TopoActive Europa oraz jednego urządzenia Garmin Alpha 100 z obrotową TT 15 mini); FV/414/PL/2005 z 8 maja 2020 r. na wartość 33 827,00 zł (za zakup: sześciu komputerów stacjonarnych używanych, czterech laptopów oraz jednej drukarki); FV/0003/06/2020 z dnia 4 czerwca 2020 r. na wartość 21 833,00 zł (za zakup bezzalogowego systemu latającego) oraz 00014/06/2020 z dnia 16 czerwca 2020 r. na wartość 34 490,00 zł.

⁴⁵ Dotyczących zakupów udokumentowanych następującymi fakturami: FS 1103/TAR/2020 z dnia 10 kwietnia 2020 r. (na wartość 37 516,99 zł); FV/414/PL/2005 z 8 maja 2020 r. (na wartość 33 827,00 zł) oraz FV/0003/06/2020 z 4 kwietnia 2020 r. (na wartość 21 833,00 zł).

⁴⁶ Wraz z aneksem nr 1, który w zakresie zwrotu środków nie wniósł zmian.

realizacji zadania publicznego, o którym mowa w § 2 ust. 1 ww. umowy. Termin zakończenia realizacji zadania i poniesienia wydatków określono na dzień 30 czerwca 2020 r. natomiast zwrotu niewykorzystanej dotacji w wysokości 510,00 zł Grupa Beskidzka GOPR dokonała dopiero 22 lipca 2020 r., tj. siedem dni po terminie.

(akta kontroli str.330-337, 356, 716)

Naczelnik wyjaśnił, że powyższe opóźnienie nastąpiło w związku z niedopatrzeniem głównej księgowej”.

(akta kontroli str. 908-919)

Zgodnie z art. 54 par. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa⁴⁷, odsetek za zwłokę nie naliczono.

2. Stosownie do zapisów § 3 ust. 3 umowy nr 913/GP/2016 z dnia 4 kwietnia 2016 r. koszty realizacji zadania publicznego pn. „Zadania ratownictwa górskiego i wodnego – zapewnienie bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach” w wysokości 42 680,00 zł w części miały być pokryte środkami własnymi w wysokości 26 990,00 zł oraz środkami pochodzącymi z innych źródeł w wysokości 15 690 zł. Ze sprawozdania końcowego (przekazanego do Urzędu Marszałkowskiego 14 grudnia 2016 r.) wynikało, że Grupa Beskidzka GOPR rozliczyła środki w wysokości 42 368,97 zł, czyli o 311,03 zł mniej niż była to tego zobowiązana, przy jednoczesnym pełnym wykorzystaniu dotacji. W związku z powyższym nie został spełniony wymóg określony w § 4 ust. 2 ww. umowy, zgodnie z którym procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach zadania publicznego miał wynieść nie więcej niż 89,85 %, a w związku z rozliczeniem mniejszej kwoty (przy wykorzystaniu całkowitej wysokości przyznanej dotacji) udział ten wyniósł 89,92 % (tzn. był większy o 0,07 %).

(akta kontroli str. 32-40, 61, 56-67d, 831)

W powyższej kwestii Naczelnik wyjaśnił, że nie posiada wiedzy co do przyczyn powstania powyższej nieprawidłowości. Jednocześnie podał, że osoby, które w tym czasie pracowały w administracji Grupy Beskidzkiej GOPR i zajmowały się realizacją powierzonego zadania oraz jego rozliczeniem w chwili obecnej nie są już pracownikami i dlatego trudno mu pozyskać informacje w tym zakresie. W kolejnych wyjaśnieniach wskazał, że Grupa Beskidzka GOPR nie otrzymała informacji ze strony Urzędu Marszałkowskiego o nieprawidłowościach w rozliczeniu dotacji z 2016 r. oraz dodał, że dwie transze sprawozdania zostały zatwierdzone, a sprawozdanie końcowe przyjęte.

(akta kontroli str. 908-921, 950-951)

W ocenie NIK, niewykonanie ww. zapisów umowy powinno skutkować zwrotem części dotacji pobranej w nadmiernej wysokości, jednakże zatwierdzenie dwóch sprawozdań częściowych dotyczących rozliczenia I i II transzy oraz przyjęcie sprawozdania końcowego przez Urząd Marszałkowski, potwierdzało zaakceptowanie takiego rozliczenia z pomniejszoną kwotą wkładu własnego.

OCENA CZĄSTKOWA

Grupa Beskidzka GOPR, środki finansowe w ramach badanych umów na zapewnienie bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach wykorzystwała zgodnie z przeznaczeniem. W jednym przypadku udział procentowy dotacji w realizacji zadania publicznego był wyższy od zakładanego o 0,07%. Zgodnie z wymogami zawartych umów dotacyjnych Grupa Beskidzka GOPR prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową dla

⁴⁷ Dz.U. z 2021 r., poz. 1540 t.j.

rozliczenia środków dotacyjnych, terminowo składała sprawozdania oraz każdorazowo w preliminarzach finansowych planowała środki finansowe z przeznaczeniem na realizację zadań publicznych. W przypadku rozliczenia jednej umowy dotacyjnej z 2020 r. niewykorzystane środki zostały zwrócone siedem dni po wyznaczonym terminie.

OBSZAR

2. Efekty przeprowadzonych działań/zrealizowanych zadań

Opis stanu faktycznego

2.1. Cele i rezultaty działań/zadań

Efekty zrealizowanych zadań publicznych⁴⁸ były zgodne z założeniami określonymi w ofertach konkursowych. Charakter oraz specyfika zadań statutowych GOPR realizowanych m.in. w okresie objętym kontrolą zdeterminowały rodzaj działań Grupy Beskidzkiej GOPR, które wpisywały się w założenia Strategii w ramach kierunków działań określonych dla celu III t.j. „Kształtowanie postaw zdrowego stylu życia oraz bezpiecznego uprawiania sportu, m.in. poprzez kampanie informacyjne oraz działania edukacyjne adresowane w szczególności do dzieci i młodzieży”, „Promowanie bezpiecznej turystyki górskiej poprzez wprowadzanie programów edukacyjnych” oraz „Promocja turystyki aktywnej”. Ponadto działania podejmowane przez Grupę Beskidzką GOPR wpisywały się w realizację celu strategicznego B.1. - zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa określonego w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”*.

(akta kontroli str. 15, 72, 157, 229, 309-316)

W ofertach konkursowych z lat 2016-2019 oraz w sprawozdaniach końcowych z realizacji zadań cele zostały określone w sposób ogólny, natomiast w 2020 r. wzór oferty konkursowej nie przewidywał podawania celów, z kolei zostały w nim wyszczególnione założenia co do rezultatów ilościowych i jakościowych, które zostały opisane w kolejnym punkcie wystąpienia.

(akta kontroli str. 15, 57, 721, 140, 157, 215, 229, 297, 308-316, 935a)

W sprawozdaniu końcowym za 2016 r. podano, że zrealizowano następujące cele:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach w rejonie działania Grupy Beskidzkiej GOPR.
2. Niesienie pomocy osobom przebywającym w górach w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.
3. Profilaktyka – wyrabianie nawyków bezpiecznego spędzania wolnego czasu.
4. Minimalizacja czasu dotarcia do poszkodowanych, a także zwiększenie poziomu bezpieczeństwa samych ratowników podczas działań w terenie górskim, m.in. poprzez odpowiednie wyposażenie technicznie oraz wyszkolenie.

(akta kontroli str. 15, 57)

W sprawozdaniach końcowych za lata 2017-2019 podano, że zrealizowano następujące cele:

1. Szybka i właściwa pomoc w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia osobom poszkodowanym i potrzebującym pomocy w górach.

⁴⁸ Zawartych w umowach poddanych szczegółowemu badaniu. Za wyjątkiem oferty do umowy z 2020 (I dotacja), ponieważ wzór oferty nie przewidywał określania celów.

2. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa w górach przez osoby przebywające w górach.

3. Rozwój relacji społecznych w środowisku związanym z górami.

(akta kontroli str. 721, 140, 157, 215, 229, 297)

2.2. Efekty zrealizowanych zadań

Efekty osiągnięte w wyniku realizacji zadań dofinansowanych przez Marszałka były zgodne z założeniami określonymi w ofertach konkursowych, będących załącznikami do umów dotacyjnych. Ilościowe wskaźniki rezultatów zostały zaplanowane dopiero w ofercie konkursowej w 2020 r., gdyż wzór oferty z 2016 r. nie przewidywał planowanych poziomów osiągnięcia rezultatów i sposobu ich monitorowania, natomiast w latach 2017-2019 w ofertach ich nie planowano. We wszystkich zbadanych ofertach określono rezultaty w formie opisowej.

(akta kontroli str. 11-20, 57-58, 72, 74, 140-142, 157-158, 229-230, 297-298, 310, 312, 352-353, 920-921)

W 2016 r. w ofercie konkursowej nie określono ilościowych wskaźników rezultatów, natomiast w rozliczeniu końcowym dotacji za okres od 4 kwietnia do 30 listopada 2016 r. przedstawiono osiągnięte rezultaty w postaci ilości: interwencji - 238, ratowanych osób - 247, zakupionego sprzętu, ekwipunku i materiałów. W sprawozdaniu końcowym podano zaniżoną o dwie liczby interwencji w stosunku do danych rzeczywistych⁴⁹.

(akta kontroli str. 11-20, 106-107)

Naczelnik wyjaśnił, że niespójność danych odnoszących się do działań ratunkowych była spowodowana niekompletną bazą danych na dzień sporządzania sprawozdania. Powodem tego był sposób rejestrowania przez Grupę Beskidzką GOPR działań ratowniczych. Do 2021 r. przeprowadzany był przy użyciu papierowych kart wypadu, z których dane były wprowadzane do bazy excel przez wyznaczone osoby, odpowiedzialne za statystykę. Osoby te otrzymywały karty z bardzo dużym opóźnieniem, co m.in. powodowało różnicę w danych statystycznych podawanych w sprawozdaniach. Dodał, że od 1 stycznia 2022 r. w Grupie Beskidzkiej GOPR prowadzona jest elektroniczna ewidencja wypadków. Raporty miesięczne, kwartalne i roczne są generowane systemowo. Sporządzane elektronicznie dokumenty są cyklicznie archiwizowane w formie papierowej. Zmiana ta umożliwia pojawienie się danych w systemie do 24 godzin od zdarzenia/wypadku.

(akta kontroli str. 908-921)

NIK zwraca uwagę, że powyższy sposób rejestrowania działań ratowniczych do 2021 r., nie zapewniał przedstawienia w sprawozdaniach składanych w okresie objętym kontrolą do Urzędu Marszałkowskiego danych w pełni odzwierciedlających stan faktyczny.

Cele i działania założone w ofercie konkursowej z 2016 r.⁵⁰ zostały zrealizowane w okresie obowiązywania umowy. W sprawozdaniu końcowym nie odniesiono się do działań w zakresie realizacji celu pn. „Profilaktyka – wyrabianie nawyków bezpiecznego spędzania wolnego czasu”.

(akta kontroli str. 11-20, 57-58)

⁴⁹ Wynikających z Statystyk działań ratowniczych Grupy Beskidzkiej GOPR sporządzonych na podstawie kart wypadku.

⁵⁰ Wraz z zaktualizowanym harmonogramem i kosztorysem do umowy w zakresie planowanych wydatków.

W związku z powyższym Naczelnik wyjaśnił, że działania profilaktyczne⁵¹ to jeden z celów statutowych organizacji, które były i są realizowane przez ratowników górskich bez względu na podpisane umowy. Naczelnik nie posiadał wiedzy dlaczego informacja taka nie została ujęta w sprawozdaniu końcowym.

(akta kontroli str. 814-816)

Założone w ofercie konkursowej (w formie opisowej) w 2016 r. rezultaty zostały zrealizowane poprzez:

1. Podniesienia bezpieczeństwa na obszarach górskich województwa śląskiego, a tym samym ograniczenie ilości rosnących w ostatnich latach wypadków (trwały efekt).
2. Zapewnienie bezpieczeństwa osobistego kadrze specjalistów – ratowników udzielających bezpośrednio pomocy poszkodowanym w najtrudniejszych warunkach atmosferycznych i terenowych.
3. Dostosowanie parametrów technicznych sprzętu transportowego i ratowniczego oraz łączności do wymagań i zaleceń Międzynarodowej Organizacji Ratownictwa Górskiego⁵².
4. Skrócenie czasu interwencji w terenie w ramach niesienia pomocy poszkodowanym, co przekładało się na skrócenie czasu absencji chorobowej wypadkowiczów oraz ograniczenie skutków pourazowych.

(akta kontroli str. 58)

W ofertach konkursowych z lat 2017-2019 nie określono: wskaźników rezultatów, planowanego poziomu ich osiągnięcia oraz sposobu ich monitorowania. Natomiast w „Opisie poszczególnych działań (...)” każdorazowo określono: zapewnienie gotowości grupy dyspozycyjnej i sprzętu w oparciu o system dyżurów stacji ratunkowych, uśrednioną wartość działań w liczbie 350⁵³, przeprowadzenie działań prewencyjnych i edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa w górach – szacunkowo dla 10 000 osób, przeprowadzenie 20 szkoleń i treningów dla ratowników (z założeniem udziału 600 uczestników). W zakresie działań założono tworzenie optymalnych warunków sprzętowych i technicznych do zapewnienia bezpieczeństwa ratownikom w oparciu o zaplanowane zakupy ekwipunku wg wartości określonych w kalkulacjach przewidywanych kosztów.

(akta kontroli str. 72, 158, 230)

W sprawozdaniach końcowych z wykonania zadań publicznych za lata 2017-2019, w części pn. „Szczegółowy opis wykonania poszczególnych działań” w pkt. 2 były podane dane, które nie były zgodne z danymi rzeczywistymi wg Statystyk działań ratowniczych Grupy Beskidzkiej GOPR na podstawie kart wypadku tj. w 2017 r.⁵⁴ – podano 160 interwencji, akcji, wypraw, uratowane 164 osoby, a za cały okres

⁵¹ Do działań profilaktycznych zaliczono: informowanie na stronach internetowych GOPR o aktualnych warunkach pogodowych, informowanie i edukowanie turystów dzwoniących do Stacji Centralnej GOPR; umieszczanie w mediach społecznościowych sprawozdań z przeprowadzonych działań i zdarzeń w górach (mających na celu edukowanie turystów w zakresie profilaktyki wypadków), przekazywanie informacji o uczestnictwie ratowników w akcjach „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna Zima” oraz w spotkaniach i prelekcjach dla dzieci szkół podstawowych i średnich, przeprowadzanie spotkań i prelekcji na każdej górskiej stacji ratunkowej przez ratowników dyżurujących oraz określanie i podawanie do publicznej wiadomości stopnia zagrożenia lawinowego w okresie zimowym.

⁵² Dalej: „IKAR-CISA”.

⁵³ Jako „wypadkową losowości”.

⁵⁴ Za okres realizacji umowy tj. od dnia 24 kwietnia 2017 r. – 30 listopada 2017 r., podano w sprawozdaniu końcowym - w okresie od zawarcia umowy do dnia rozliczenia I transzy tj. do 11 września 2017 r.

realizacji umowy powinno być 215 działań, uratowanych 218 osób; w 2018 r.⁵⁵ – podano 246 interwencji, akcji, wypraw), uratowanych 261 osób, a powinno być 293 działań (zaniżono dane o 47), uratowanych 313 osób (zaniżono o 52); w 2019 r.⁵⁶ – podano 246 interwencji, akcji, wypraw), uratowanych 261 osób, a powinno być 293 działań (zaniżono dane o 79), uratowanych 313 osób (zaniżono o 84). W wymienionej części sprawozdania końcowego w zakresie pkt. 1, 3 i 4, znajdowały się identyczne opisy wykonania działań oraz dane statystyczne, które dotyczyły: działań prewencyjnych i edukacyjnych (wykazano ok. 70 różnych działań bez podania liczby beneficjentów), szkoleń ratowniczych (podano, że zorganizowano 30 szkoleń tj. o 10 szkoleń więcej niż zaplanowano)⁵⁷. Wykazano także działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków sprzętowych i technicznych koniecznych do zapewnienia bezpieczeństwa, które zrealizowano poprzez zakupienie zaplanowanego ekwipunku, sprzętu ratowniczego i materiałów (podając ich rodzaj i ilość).

(akta kontroli str. 900, 908-929)

W związku z powyższym Naczelnik wyjaśnił, że nie posiada wiedzy jakie były przyczyny takiego sposobu sporządzania sprawozdań końcowych. Dodał, że osoby, które przygotowywały oferty i składały sprawozdania, w trakcie przeprowadzania niniejszej kontroli, nie były już pracownikami Grupy Beskidzkiej GOPR, dlatego brak było możliwości uzyskania wyczerpujących informacji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 908-929)

W ocenie NIK, brak określenia w ofertach konkursowych zakładanych do osiągnięcia rezultatów oraz wykazywanie w sprawozdaniach końcowych identycznych wartości odnoszących się do zrealizowanych zadań nie pozwala na weryfikację stopnia ich realizacji. NIK zwraca uwagę na potrzebę zawierania w ofertach wymiernych wskaźników rezultatu, pozwalających na dokonanie jednoznacznego i wyczerpującego rozliczenia otrzymanych środków publicznych. Naczelnik podał, że Urząd Marszałkowski przyjmował sprawozdania i nie zwrócił uwagi na sposób ich opracowania.

W 2020 r. w ofercie konkursowej⁵⁸ określono rezultaty ilościowe w zakresie planowanego poziomu osiągnięcia wartości docelowych, tj.:

- ilość godzin społecznych wypracowanych przez ratowników ochotników: 44 100 godzin⁵⁹;

- dotarcie i udzielenie pomocy osobie ratowanej: określono wskaźnik odnoszący się do skuteczności ilości zgłoszeń do ilości działań⁶⁰.

W ofercie konkursowej z 2020 r.⁶¹ wymieniono także rezultaty jakościowe, które miały być osiągnięte poprzez nabycie ekwipunku i sprzętu specjalistycznego, medycznego niezbędnego do poprawy warunków pracy podczas działalności

⁵⁵ Za okres realizacji umowy tj. od dnia 16 kwietnia 2018 r. – 30 listopada 2018 r.

⁵⁶ Za okres realizacji umowy tj. od dnia 31 maja 2019 r. – 16 grudnia 2019 r.

⁵⁷ Podano, że objęto nimi 320 osób tj. o 280 osób mniej niż zaplanowano, gdy faktycznie w każdym z okresów w realizacji zadań, zrealizowano większą liczbę szkoleń i objęto nimi mniejszą liczbę ratowników niż zaplanowano. Faktyczna liczba szkoleń i objętych nimi ratowników wynosiła w: 2017 r. - 34 szkolenia (533 osoby, tj. o 67 osób mniej niż zaplanowano), w 2018 r. - 41 szkoleń (539 osób tj. o 61 osób mniej niż zaplanowano), w 2019 r. – 30 szkoleń (433 osoby tj. o 167 osób mniej niż zaplanowano).

⁵⁸ Do umowy nr CRU WŚL 1295/SP/2020.

⁵⁹ W sprawozdaniu końcowym wskazano, że w I półroczu 2020 r. ratownicy wypracowali 31 579 godzin tj. o 12 521 godzin mniej niż zakładano, co było spowodowane obostrzeniami związanymi z epidemią Covid-19

⁶⁰ Założono skuteczność na poziomie 99%, w sprawozdaniu podano, że zrealizowano w 100%.

⁶¹ Pierwsza dotacja.

ratowniczej w górach oraz doposażenie stacji ratunkowych w specjalistyczny sprzęt. Założono, że w wyniku osiągnięcia ww. rezultatów pomoc poszkodowanym udzielać miały lepiej wyposażone służby ratownicze. Ponadto zakupiony sprzęt miał służyć ratownikom w dalszych działaniach, zapewnić odpowiednie wyposażenie obiektów oraz zabezpieczenie taboru samochodowego niezbędnego do odpowiedniego reagowania i prowadzenia działań ratowniczych. W ofercie wskazano także, że zakupiony sprzęt i wyposażenie będą wykorzystywane również w przyszłości, tj. po zakończeniu okresu obowiązywania umowy dotacyjnej.

Ze sprawozdania końcowego wynikało, że realizacja założeń została osiągnięta poprzez:

1. Utrzymywanie gotowości ratowniczej ratowników i sprzętu w ramach systemu dyżurów w stacjach ratunkowych .
2. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach poprzez niesienie pomocy w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia – akcje, wyprawy ratunkowe i poszukiwawcze na każde wezwanie.
3. Tworzenie optymalnych warunków personalnych i technicznych koniecznych do zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach.
4. Podnoszenie poziomu świadczonych usług ratowniczych poprzez edukację ratowników oraz stworzenie odpowiednich procedur.
5. Udzielono pomocy poszkodowanym w górach, w terenie otwartym w 111 przypadkach, niosąc ratunek w trudnych warunkach atmosferycznych i terenowych.
6. Standardowo rozpoczęto działania przygotowujące Służbę Górską do akcji „Bezpieczne wakacje”.
7. Wymieniono także zakupiony sprzęt, ekwipunek i materiały określając ich ilości i rodzaj.

(akta kontroli str. 312, 352-353)

Ze sprawozdań wynikało także, że założone w ofertach konkursowych z lat 2017-2020 (I dotacja) rezultaty zostały osiągnięte w zakresie:

1. Podniesienia bezpieczeństwa w górach na obszarze województwa śląskiego poprzez:

- zachowanie ciągłej gotowości do podjęcia działań oraz podejmowanie właściwych działań ratowniczych;
- zapewnienie gotowości grupy dyspozycyjnej opartej o system dyżurów ratowniczych przez cały okres objęty poszczególnymi umowami dotacyjnymi;
- prowadzenie działań na każde wezwanie;
- skrócenie czasu interwencji w terenie;
- zbudowanie systemowego rozwiązania składającego się z właściwych sił i środków oraz mobilnego centrum zarządzania działaniami ratowniczymi;
- doposażenie ratowników i stacji ratunkowych we właściwe środki;
- rozwój merytorycznych umiejętności ratowników poprzez właściwy system szkoleń i treningów zgodnie z zaleceniami Kongresu ICAR.

2. Zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa w górach oraz umiejętności w zakresie poruszania się w górach, a w konsekwencji poprawienia bezpieczeństwa własnego. Zakładany rezultat został osiągnięty dzięki działalności prewencyjnej.

3. Współpracy i wymiany doświadczeń z innymi służbami (tj. straż pożarna, wojsko, policja) oraz wymiana doświadczeń i wiedzy poprzez wspólne szkolenia z zespołami ratownictwa medycznego z terenów sąsiednich powiatów (bielskiego i żywieckiego).

(akta kontroli str.140, 215, 297, 351-352)

2.3. Nadzór i kontrola nad realizacją zadań.

Nadzór nad prawidłowością realizacji umów i wykorzystaniem otrzymanych środków sprawował Naczelnik Grupy Beskidzkiej GOPR, który na bieżąco kontrolował wykonywanie statutowych zadań oraz wydatkowanie środków, poprzez każdorazowe sprawdzanie i zatwierdzanie wszystkich faktur za zakupione towary i usługi. Ponadto Naczelnik wyjaśnił, że Grupa Beskidzka GOPR w latach 2016-2020 nie zlecała realizacji zadań publicznych innym podmiotom.

(akta kontroli str. 908-919)

Ponadto w 2018 r. Zleceniodawca skontrolował wykorzystanie i rozliczenie dotacji z 2017 r. (co opisano w pkt 1.2.).

(akta kontroli str. 648-654)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację przez Grupę Beskidzką GOPR określonych w ofertach konkursowych z lat 2016-2020 ogólnych zadań oraz osiągnięcie zakładanych rezultatów. Natomiast brak zaplanowania w ofertach konkursowych z lat 2017-2019 poziomu osiągnięcia rezultatów oraz sposobu ich monitorowania uniemożliwia pełną ocenę stopnia realizacji zadań. Ponadto NIK stwierdziła, że w niektórych sprawozdaniach końcowych składanych do Urzędu Marszałkowskiego dane statystyczne odnoszące się do przeprowadzanych działań ratunkowych nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego, a w sprawozdaniach z lat 2017-2019 podawano te same opisy i dane w zakresie rozliczenia działań (zrealizowanych szkoleń oraz przeprowadzonych działań prewencyjnych i edukacyjnych). Ponadto Grupa Beskidzka GOPR nie dokumentowała przeprowadzonych działań prewencyjnych i edukacyjnych wykazywanych w końcowych sprawozdaniach.

IV. Wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o podjęcie działań w celu zapewnienia terminowego rozliczania dotacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 4 kwietnia 2022 r,

Kontroler
Magdalena Śleziak
inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....